

ACC. N:R M. 13556: 1-5.

Landskap: Västergötland Upptecknare: Axel Johansson, f. d.
Härad: Kind Berättare: Per Johansson, " "
Socken: Ö. Frölunda Berättarens yrke: f. d. jordbr.
Uppteckningsår: 1955 Född år 1882 i Ö. Frölunda

Trösklagornas sång och magi vid tröskning.

s. 1-5.

Lu F 58.

Luf 58
1.

L. N. F. 58 Tröskslagornas sång.

Det fanns förr, fast ej allmänt, logar som var byggda med beräkning för slagtröstning.

Prägel kallades detta verktyg, här på Väst gamla kindbospråk. En bra loge för slagtröstning skulle ej ligga för nära marken, det skulle också vara tillräckligt med rum mellan markytan och plankorna. Logen skulle vara så byggd att den var högst i mitten, just där själva slagningen skulle ske. En loge som var så byggd att den var högre i mitten och lägre vid sidorna och ändarna, gav en viss spänning åt mittpartiet. Det blev lättare att slå då, för det första gav det återslag (studs) av slagaren (mägeln) för det andra en bättre klang. Den bättre klangen kom av fönrummet, mellan logen och markytan. Ett plant loggolv, som låg nära markytan, var mycket lygre att slagtrösta på.

Det fanns också logar som var försedda med kilplankor. Plankorna ^{hitt uppges} var ej spåntade, vid torrveder ryggstod lätt sprickor mellan plankorna. Med kilplankorna drev man golvet tät. Dessa plankor var placerade så att dess ena ända, den som var uppsedd till att stå på, var i ladan vid sidan om logen. Förutom kilplankornas uppgift, att göra logen tät, var de också bra, för slagfröskningen. När plankorna drivs hårt mot varandra, blev det mera spånt i golvet, som gav snikt och klang vid fröskningen.

Några särskilda fröskränger, har jag icke lyckats utforska, men med säkerhet har det funnits sådana. De personer som nu är 70-75 år gamla har i sin barndom varit med om slagfröskning.

Många säger att det fanns mer med ordspråk o. d. om lex vad slagorna sade, men riktigt minnas det kan de icke. Om jag kan utforska detta, skall jag

nyttlekna och insända delstramma till folklivsarkivet
Här på orten var det vanligt, att på en nägorlund
da stor gård, var det fyra stycken till slagtröst-
ning. Detta att "fröska fyra" gav den bästa takten
och rytmiken och var minst fröstamt för de frös-
kande. Men det fodrade en viss konst att kunna
hålla denna takt. Jag har själv en gång i min
barndom varit med om slagtröstning. Det var såg
vi slagtröstade, var halvm skulle ursändas till
faktäckning. Det blev många tillrättavisningar
det minns jag ännu, innan jag kunde hålla tak-
ten. Det var mest för taktens skull jag skulle vara
med, jag var ej så gammal så jag orka slå något
hårt. När det fröskades av fyra, sade det att slå-
gorna sade "Tu par sockar, tu par vantar". Om man
uttalar ordet "tu" lite långsamt, de andra orden lite
fortare, blir det precis slagornas takt, när det
"fröskades fyra" andra liknande ramsor fanns också.

När det slagtröskades av tre, blev fakten rytmisk och haltande, även tröttsam. Då sade slagarna "fastas en" "fastas en". Vid slagtröskning av två likaså en, har jag icke ännu lyckats utforska vad slagarna då sade. Självis min jag från min barn-
dom "det fanns torpställen, ~~den som~~ ~~den som~~ icke hade tröskverk" att vi lyssnade på slagen, hur många de var till att stå. Då var det vanligt och som barn fänkte man ju ej så mycket eller förstod, men om det slagtröskades nu, en dag här i bygden skulle säkert alla äldre lyssna till det vackra ljud, som blev en slagtröskarnas faktfasta rytm.

Råg som var utbredd till tröskning sade "Lägg mig lutt och tröskre mig väl, så rester jag mig själ. Rester (Skakar) själ (själ). Rågen var lätttröskat detta antyder ju också vad rågen själv sade.

Kavren däremot var svårtröskad med slaga, käman sätter hårdare fart i sitt förste, var svårare att tröska ur.

Lärför sade havren. "Om ni böste och bankte mig
aldrig så, så rider jag över bukset ändå."

Med "bukset" är menat arbakningen, mellan togen
och tadan. Havren menade alltså, att han följde
med kalmen över till tadan.

Något särskilt, som skulle iakttagas, vid de första
slagen, med slagarna, har jag icke lyckats få någ-
ra uppgifter på. Några åtgärder, som vidtagits
före förhindrande av skada genom hordorn, kan
jag heller icke lämna några uppgifter om. Såd-
na åtgärder, torde åtminstone här på orten lig-
ga ganska långt tillbaka i tiden. En allmän
sed var dock, att det skulle vara uppströkat,
"stultröskat" alltså till Lucia. Tiden mellan Luci-
a och trettondedag jul, fick ingen höstning före-
komma. Varför kan jag icke riktigt redogöra för.
En vanlig sed var också att lägga en brännvinsflas-
ka i botten på sättadan, den skulle bjudas, när det var stul-
tröskat.